

ВИХОВНІ АСПЕКТИ АНТИЧНОЇ СПАДЩИНИ

Куликова Л.Б. Історія розпочиналася з міфів: (Навчальний посібник). – К.: Пульсари, 2008. – 440 с.

Серцевиною освіти ХХІ століття є культуротворча домінанта виховання високогуманної особистості з демократичним мисленням, яка здатна використовувати здобуті знання для творчого розв'язання проблем, прагне змінити на краще власне життя і життя своєї країни. Це потребує, зокрема, перегляду значення і місця історичних дисциплін у загальноосвітніх школах, створення, розроблення й упровадження в практику нових підходів до структури та змісту історичних курсів, нових засобів, технологій і методик навчання історії. Активне відродження в Україні навчальних закладів нового типу – гімназій, ліцеїв, коледжів, колегіумів – актуалізує створення нових концепцій змісту освіти для таких шкіл, зокрема, використовуючи досвід класичної освітньої системи.

Її важливим складником є вивчення античності, яку в багатьох країнах протягом століть розглядали як основу формування висококультурної та освіченої особистості. Класичні греко-римська міфологія і культура ввібрали все найкраще, що є в загальнолюдській культурі. Проте останніми роками їхнє значення в шкільній історичній освіті й вихованні молоді суспільство недооцінювало. Крім того, простежено тенденцію ігнорування багатой спадщини античної культури, мистецтва, історії та міфо-

логії як предмета шкільної освіти. Це призвело до слабкого усвідомлення важливості і значення вивчення античних міфів, різноманітних історико-міфологічних фактів та подій стародавньої історії як важливого культурного фундаменту та всебічного інтелектуального розвитку людства. Сумними наслідками такого підходу є низький рівень історичних знань, формування історичної самосвідомості та розуміння сучасної наукової, міфологічної й образної картини світу.

Роль класичної греко-римської історії, міфології й культури в становленні особистості сучасного учня величезна, оскільки, осягаючи крок за кроком цей феномен, він стає причетним до знаменних історичних подій, культурно-історичного досвіду і досягнень людства. Уведені в науковий обіг останніми десятиліттями відомості про стародавній світ дають можливість збагатити зміст шкільних історичних курсів, а підвищення ефективності й результативності викладання знань про античну культуру й міфологію сприяє відповідно гуманітаризації шкільної історичної освіти, посиленню її впливу на формування моральної і громадянської позиції учнів.

Розроблення нових навчальних програм і методик викладання історії — нагальна потреба сучасної вітчизняної освіти. У цьому контексті рецензований навчальний посібник «Історія розпочиналася з міфів» (К., 2008) став довгоочікуваним виданням. Його автор Лілія Борисівна Куликова — доктор педагогічних наук, кандидат історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України та методики викладання Херсонського державного університету. Вона створила такі новаторські навчальні спецкурси, як «Класична греко-римська міфологія» та «Екологічна культура античності» і вже багато років працює над відновленням викладання античної культури й міфології як самостійних дисциплін.

Виданий нещодавно посібник став утіленням науково-педагогічного експерименту з упровадження дисципліни «Класична греко-римська міфологія» в навчальну програму середньої школи. Також він може мати універсальне застосування під час вивчення комплексу історичних, філологічних дисциплін, філософії, культурології та історії мистецтв. Підручник унікальний, зокрема, тим, що в ньому класичну міфологію подано в освітньому аспекті й у зв'язку з вивченням європейської історії та інших

гуманітарних наук. Адже міфологія — це багатопланова і жанрово різноманітна дисципліна, яка має загальнокультурне і загальноісторичне значення.

Рецензований посібник складається з п'яти розділів. У першому висвітлено розвиток планети Земля, становлення людства, поступ культури наших пращурів. Окремий розділ присвячено Давній Греції — батьківщині міфів. З нього учні довідаються про стародавню історію цієї країни, а також про людину античного світу в різноманітних її проявах — у будні та свята, у приватному та громадському житті. Уперше в розділі «Релігія і культура давніх греків» запропоновано для вивчення такі теми, як «Грецькі храми», «Віщуни й оракули. Дельфійський оракул», «Обряди очищення. Молитва. Жертвоприношення» тощо. У двох останніх розділах розглянуто і науково-історично пояснено міфи про походження Космосу, Землі, Людини, про поєдинки богів і титанів, про жителів Олімпу і героїв Давньої Греції. Міфи викладено в сучасному прочитанні з урахуванням новітніх наукових досліджень.

Теми супроводжують вдало підібрані ілюстрації — репродукції живописців, скульпторів різних епох, які обирали для своїх шедеврів міфологічні сюжети. Кожен параграф подає добірку рекомендацій із сучасної вітчизняної та зарубіжної науково-популярної і навчальної літератури й завершується контрольними запитаннями та завданнями. У висновках до розділу авторка виділяє найважливіші поняття, навички та вміння, які необхідно запам'ятати і засвоїти, щоб глибоко зрозуміти зміст викладеного матеріалу.

Знайомство з античною міфологією, безумовно, допоможе учням глибше і яскравіше пізнавати й бачити красу навколишнього середовища, природу, розвиватиме інтерес до подальшого вивчення неповторного світу стародавньої історії.

Сучасні українські історики і педагоги, науковці й викладачі не мали нагоди використовувати конкретне знання, досвід, традиції, методичку викладання минулого, що призвело до відчутних втрат у галузі створення вітчизняного підручника зі стародавньої історії. У цьому напрямі ми відстали від Західної Європи на кілька десятиріч, адже там, на відміну від України, традиція викладання історичних дисциплін не переривалася. Л.Б. Куликова вивчала раритетні підручники майже 250-річної давнини, які мають непроминущу історичну і ме-

тодичну цінність. Відповідно навчальний посібник «Історія розпочиналася з міфів» створений з урахуванням багатого досвіду написання подібних підручників відомими викладачами-антикознавцями минулого. Він неодмінно знадобиться як учням і студентам, котрі опановують міфологію та давню історію, так і їхнім наставникам, що викладають фахові спецкурси, а також приверне увагу тих, хто цікавиться античною культурою.

Ганна БАНДАЛЬЄР
(«Вісник Національної академії наук України»)